

Remissvar på SOU 2024:34

Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider

Introduktion

Närradions Riksorganisation (NRO) bildades 1996, för att representera närradioföreningarna mot upphovsrättsorganisationer och myndigheter. Medlemmarna består av närradioföreningar och enskilda tillståndshavare, spridda över landet. De 45 närradioföreningarna representerar 362 sändande föreningar. En närradiokanal får, med några undantag, bara spridas över en geografisk kommun.

Närradion har inga krav finns på att balansera innehållet på ett objektivt sätt, så som det åligger public service. Som medlem i NRO finns dock krav på att följa Journalistförbundets publicitetsregler.

NRO samarbetar även med flera radiostationer och riksorgan i Norden och övriga Europa. NRO driver också att det måste ske lagändringar som kan underlätta för närradions fortsatta utveckling. EU-parlamentet har flera gånger lyft fram värdet av Community media, som drivs av ideella organisationer inom den tredje mediesektorn, som komplement till public service och de kommersiella medierna.

I det svenska medielandskapet har närradion tre stora, och för närradion, unika fördelar:

- Vi speglar och informerar om det lokala samhället, det nära samhället som lyssnarna fortfarande vill höra om, speciellt när andra medier av ekonomiska skäl inte klarar av detta. Utan ett vinstintresse kan vi undersöka samhällsutvecklingar och förmedla livsöden som inte skulle sälja på en löpsedel.
- Vi engagerar det civila samhället, de ideella organisationerna, de ideella krafterna. Vi fångar upp vanliga människors engagemang i mediefrågor.
- Vi har en redan upparbetad kompetens inom radioområdet. Det tar tid att lära upp och vidmakthålla bra och lyssningsvärda radioprogram och den tekniska kompetens detta kräver.

Närradion är i antal studior och sändande människor jämförbar med Sveriges Radio. Det är en radioform som ger stora möjligheter att skapa program för olika lokala behov och som därmed också hjälper till att spegla mångfalden i det svenska samhället. Det är också en radioform som ger människor chans att utveckla sitt medieförståelse genom insyn och medverkan i programskapandet.

Strategisk betydelse

Närradions verksamhet, som till största delen består av volontärer, kan även ha en strategisk betydelse i händelse av kris eller krig. Det stora antalet FM-sändare spridda över hela landet kan inte slås ut lika snabbt som rikskanalerna. Till skillnad från andra etermedier har närradion (och även den kommersiella radion) ofta egna sändarplatser, helt skild Teracoms infrastruktur, vilket ytterligare stärker dess resiliens.

Närradion når publik i hela landet, är närvarande på fler platser än Sveriges Radio och har stor betydelse för information på invandrarspråk, så väl som till en stor del av den äldre publiken som i stor utsträckning får sin snabbaste information via radion.

Nordicom-undersökningen från 2022 som refereras i utredningen visade att sju procent av Sveriges befolkning lyssnade till närradio någon gång under dagen – ett bevis på att närradion både uppskattas och når befolkningen.

Vad vi vill

Vi vill se en kraftig sänkning eller slopning av licensavgiften för närradion. Eftersom det bara finns en närradiokanal per geografiskt område och därmed ingen konkurrens, utgör denna avgift ingen marknadsnytta. Däremot är det en mycket tung ekonomisk post för våra ideella föreningar. I sammanhanget vill vi påpeka att statens licensinkomst från närradion är försumbar i förhållande till de 1,3 miljarder den kommersiella radion inbringade 2018. En slopning skulle minska den administrativa bördan för att förnya tillstånd som i många fall inte förändrats på flera decennier.

Därutöver vill vi se ett statligt verksamhetsstöd, likt det Riksförbundet för Öppna Kanaler och Community Media Sweden förordar i sina svar.

Rapportens konsekvenser

En medieoberoende omdefinition av *public service* kan innebära mycket allvarliga konsekvenser för närradio, beroende på hur Sveriges Radio väljer att agera i ett sådant läge och den kommersiella radiosektorns hantering av detta.

Om SR går över till digitalradio

En medieoberoende omdefinition av *public service* skulle få mycket allvarliga konsekvenser för närradion om Sveriges Radio i ett sådant läge skulle överge FM-bandet för DAB. Nyttorna med DAB kommer vid samlokalisering och multiplexing av flera kanaler över samma sändare. Då närradion har sina tillstånd geografiskt begränsade till (vanligen) en kommun, skulle de inte kunna nyttja samma infrastruktur som övriga radiokanaler utan tvingas investera i egna digitala sändare. Detta skulle innebära kostnader långt högre än många närradioföreningar har förmåga att bära idag, och en omöjlighet om närradions situation tillåts försvåras i ytterligare några år.

Andrahandsmarknaden för FM-utrustning skulle dessutom vara obefintlig.

Om Sveriges Radio övergår till DAB, måste lagstiftningen omformuleras så att närradion blir regional och avtalen för musikrättigheter skrivs om. Det sista eftersom antalet potentiella lyssnare, på vilket avtalet baseras, skulle bli avsevärt större.

Att närradion ensamt skulle fortsätta sända FM-radio är orealistiskt ur ett lyssnarperspektiv.

Om SR går över till att sända mer på Internet

Att lägga ut mer på Internet är en naturlig utveckling av hur medielandskapet ser ut idag. Samma utveckling sker även hos de flesta närradioföreningar. Så länge det analoga marknätet finns kvar så har vi inget emot att SR distribuerar sina program över internet.